SÉRIE “Ekonomika”

[https://doi.org/10.52058/2695-1592-2021-3\(3\)-114-125](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2021-3(3)-114-125)

Микита Ковтун

*аспірант, Харківський національний університет імені Семена Кузнеця
м. Харків, Україна, e-mail: mykyta.kovtun@hneu.net
<https://orcid.org/0000-0002-3414-9896>*

РОЗВИТОК ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СОЦІАЛЬНОМУ ПІДПРИЄМНИЦТВІ: НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Анотація. У статті зазначено, що на сьогодні в умовах економічної нестабільності, обмеженості ресурсів публічного сектору та неспроможністю вирішити найбільш гострі соціальні потреби населення, розвиток публічно-приватного партнерства є вкрай важливим. З метою реалізації суспільно (соціально) значущих проєктів і програм, які направлені на отримання економічного, соціального та екологічного ефекту, а також створення суспільної підприємницької інфраструктури доведено значущість та доцільність розвитку публічно-приватного партнерства в соціальному підприємництві. Досліджено наукові підходи до визначення публічно-приватного партнерства, де аналіз наукових праць дозволив виділити підходи, з позиції яких розглядають розвиток публічно-приватного партнерства, а саме інноваційний, правовий, інституціональний, проєктний та системний. Виділені змістовні характеристики кожного з підходів довели необхідність використання їх у публічно-приватному партнерстві в комплексі. Насьогодні в країнах з розвиненими правопорядками публічно-приватне партнерство визнається частиною більш широкого суспільного явища - соціального підприємництва, все частіше розглядається в якості альтернативи сучасної соціальної політики, реально забезпечує в умовах глобальної кризи рішення різних соціальних проблем.

Узагальнені наукові підходи до визначення соціального підприємництва, обґрунтовано, що соціальне підприємництво вирішує конкретні соціальні завдання (поліпшення місцевих практик зайнятості, зобов'язання перед користувачами, рівність і довіра), діючи в рамках бізнес-моделі (інновації, реакція ринку, ефективність і підприємницький фокус). Визначено змістовне наповнення понятійного апарату розвитку публічно-приватного партнерства в соціальному підприємництві де запропоновано трактувати дану дефініцію, як процес інноваційного розвитку підприємницької діяльності, який містить систему відносин публічних та приватних партнерів, включає комбінацію ресурсів, діяльність яких спрямована на створення соціальної, екологічної та економічної

цінності.

Ключові слова: соціальне підприємництво, публічно-приватне партнерство

Mykyta Kovtun

*Graduate student, Kharkiv National University named after Simon Kuznets, Kharkiv, Ukraine, e-mail: mykyta.kovtun@hneu.net
<https://orcid.org/0000-0002-3414-9896>*

DEVELOPMENT OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN SOCIAL ENTREPRENEURSHIP: SCIENTIFIC AND THEORETICAL ASPECT

Abstract. The article noted that today, in conditions of economic instability, limited public sector resources and inability to address the most pressing social needs of the population, the development of public-private partnership is extremely important. In order to implement socially (socially) significant projects and programs aimed at obtaining economic, social and environment effects, as well as the creation of public business infrastructure, the importance and feasibility of developing public-private partnerships in social entrepreneurship have been proved. Scientific approaches to the definition of public-private partnership are studied, where the analysis of scientific works allowed to identify approaches from the standpoint of which the development of public-private partnership is considered, namely innovation, legal, institutional, project and system. The highlighted content characteristics of each of the approaches proved the need to use them in a public-private partnership in the complex. Today, in countries with developed legal systems, public-private partnership is recognized as part of a broader social phenomenon - social entrepreneurship, is increasingly seen as an alternative to modern social policy, actually provides solutions to various social problems in a global crisis.

Generalized scientific approaches to the definition of social entrepreneurship, it is substantiated that social entrepreneurship solves specific social problems (improvement of local employment practices, commitment to users, equality and trust), operating within a clear business model (innovation, market response, efficiency and entrepreneurial focus). The content of the conceptual apparatus of public-private partnership development in social entrepreneurship is determined, where it is proposed to interpret this definition as a process of innovative business development, which contains a system of public-private partnerships, includes a combination of resources aimed at creating social, environment and economic value.

Keywords: social entrepreneurship, public-private partnership

Постановка проблеми. На сучасному етапі економічного розвитку в Україні спостерігається зростаюча зацікавленість суспільства у вирішенні глобальних соціальних та екологічних проблем. В умовах соціально-економічної нестабільності, зменшення інвестиційної привабливості суб'єктів

господарювання, посилення соціального розшарування та разом з цим зростання соціальної напруженості, зниження рівня життя населення, важливим постає питання перегляду функціонування підприємницьких структур. З метою подальшого конкурентоспроможного функціонування, розширення своєї присутності на ринках країни, освоєння їх нових сегментів, підприємництву необхідно зосереджуватися не тільки на економічних вигодах, але й на вирішенні соціальних проблемах суспільства. Саме вирішення соціально-економічних завдань, забезпечить підприємництву синергетичний ефект, що сприятиме ефективному розвитку підприємства. Важливим є вирішення питань, що пов'язані з можливостями зайнятості вразливих верств населення, а саме людей з інвалідністю, громадян з числа військовослужбовців, які брали участь в антитерористичній операції та внутрішньо переміщені особи.

Згідно статистичних даних на червень 2021 року статус безробітного серед осіб з інвалідністю мають 45500 осіб, що на 9377 осіб (20,6 %) більше порівняно з 2020 роком цього періоду, що склало 36123 особи. З них у 2021 році отримали роботу 6983 осіб, а це 15,35 % від загального обсягу безробітних. Щодо зайнятості громадян з числа військовослужбовців, які брали участь в антитерористичній операції, станом на червень 2021 року статус безробітного становить 16142 осіб, з яких 20,3% отримали роботу, що на 0,8% більше порівняно з минулим періодом. Щодо внутрішньо переміщених осіб країни, які на сьогодні також потребують допомоги в аспекті вирішення питань соціально-економічного характеру, на червень 2021 року статус безробітного отримали 8683 особи, це на 5,8% більше порівняно з минулим роком, з них 22,9% отримали роботу. Невирішені питання публічно-приватного партнерства в сфері соціального розвитку суспільства, а також зменшення інвестиційної привабливості економіки та ризику підприємницької діяльності обумовлюють актуальність та подальше дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Найбільш відомими в дослідженні розвитку соціального підприємництва відзначаються наукові публікації вітчизняних та зарубіжних вчених таких, як К. Алтер, А. Андрущенко, Д. Борнштейн, Я. Грішина, Г. Діс, П. Друкер, А. Свинчук, К. Смаглій, Кіреєва, В. Неклюдов, С. Уебер, М. Юнус та ін. Дослідженню проблем розвитку публічно-приватного партнерства, формування інноваційної системи відносин між публічним та приватними партнерами приділили такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: С. Єгоричев, В. Варнавский, Т. Єфименко, Г. Комарницька, М. Лахижа, І. Островський С. Сімак, О. Сімсон, О. Солодовнік, Б. Юхнов, П. Шилепницький, С. Штефан та ін. Участь суб'єктів господарювання в соціальному розвитку актуалізує питання розвитку публічно-приватного партнерства в соціальному підприємстві.

Мета статті: розроблення науково-теоретичних положень щодо розвитку публічно-приватного партнерства у соціальному підприємстві. Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких задач:

дослідити наукові підходи до визначення «публічно-приватне партнерство», «соціальне підприємництво», визначити змістовне наповнення понятійного

апарату розвитку публічно-приватного партнерства в соціальному підприємстві.

Виклад основного матеріалу. Сучасні світові тенденції соціально-економічного розвитку показують, що публічно-приватне партнерство визнається частиною більш широкого суспільного явища - соціального підприємництва, воно все частіше розглядається в якості альтернативи сучасної соціальної політики, яка здатна вирішити соціальні проблеми різного характеру.

Поява знань та розвиток публічно-приватного партнерства дослідники відносять до різних періодів часу XVI–XVII століть, але сходяться на думці, що масштабним та організованим проєктом є запровадження у Великій Британії Приватної фінансової ініціативи, концепція якої полягала передати приватному бізнесу фінансування, експлуатацію та управління соціальної та виробничої інфраструктури. Сьогодні дефініцію «Public Private Partnership» перекладають з англійської мови та використовують науковці в своїх дослідженнях в залежності від аспекту та сфери дослідження, від країни, міжнародної організації по різному. Так, у Великобританії, взаємодія між публічним та приватним сектором, визначається як «приватна фінансова ініціатива» – концепція проголошена у 1992 році урядом Джона Мейджора. у Франції, дефініція використовується як «контракт про державно-приватне партнерство» або «співтовариство змішаної економіки». У США, Канаді, Австралії дефініція «публічно-приватне партнерство» позначається аббревіатурою «P3» або «P-P Partnership». В Україні існують два визначення дефініції «Public Private Partnership», а саме «публічно-приватне партнерство» та «державно-приватне партнерство».

В нормативно-правових актах України та деяких наукових дослідженнях застосовується поняття «державно-приватне партнерство». Наприклад таке словосполучення використовується в «Зеленій книзі» Європейської Комісії, опублікованої у 2004 році та Закону України про державно-приватне партнерство. Представники вітчизняної юридичної науки розглядають поняття державно-приватного партнерства як законодавчо врегульованого співробітництва між органами державної влади та суб'єктами господарювання у формі вольових і правомірних дій, що безпосередньо спрямовані на досягнення соціального, економічного та правового результату. У такому співробітництві мають місце ознаки адміністративного договору, що являє собою багатосторонню угоду, зміст якої складають права і обов'язки сторін, що впливають із владних управлінських функцій суб'єкта владних повноважень, який є однією із сторін угоди [1].

На думку С. Єгоричевої, М. Лахижа [2] та інших дослідників застосування дефініції «державно-приватного партнерство» є наслідком консервативного мислення на пострадянському просторі, де відбулося ментальне сприйняття держави як домінуючого суб'єкта у відносинах з іншими суб'єктами (бізнесом та громадянським суспільством). Зміна парадигми від індивідуалізму до соціального партнерства, що відбувається в усьому світі, розглядається урядовими структурами як засіб посилення власної спроможності, зміцнення громадянського суспільства та забезпечення сталого розвитку.

Структурний аналіз дефініції «публічно-приватне партнерство» (рис. 1) дозволяє акцентувати увагу на існуванні декількох підходів до його визначення та розуміння. Згідно проведеної структурної декомпозиції дефініції «публічно-приватне партнерство» систематизовано сім найбільш поширених ключових компонентів (рис.1). Найпоширенішим визначенням, яке використовується вченими у своїх дослідженнях та в визначеннях міжнародних організацій є співробітництво публічної влади та приватного партнерів, яке направлено на реалізацію суспільно значимих проєктів в широкому спектрі видів економічної діяльності, що здійснюється на основі врахування інтересів усіх зацікавлених осіб та розподілу ризиків між партнерами відповідно до їхньої компетентності [3, с. 24].

Рис. 1. Структурна декомпозиція дефініції «публічно-приватне партнерство»

Узагальнено на основі [2;3;4;5;6;7;8;9;10;11;12].

Одним з підходів, з позиції якого досліджується публічно-приватне партнерство є правовий підхід. За визначенням Ф. Оладеїнде публічно-приватне партнерство є договірною угодою (партнерство) між публічним і приватним секторами з чітким погодженням спільних цілей для реалізації проєкту чи надання послуг, які, в іншому випадку, були б отримані через традиційний механізм урядових закупівель [4]. Не має значення, в якій сфері реалізується публічно-приватне партнерство, взаємодія між публічним і приватним партнером передбачає договірні відносини, які повинні бути оформлені у вигляді контракту, договору, угоди з прописаними ризиками та відповідальністю кожного із партнерів.

Слід зазначити доцільність застосування інституційного підходу, який передбачає формування нової інституційної структури в економічному просторі, в рамках якого акцентується увага на значні зрушення в системі соціально-економічних відносин публічного і приватного сектора. З позиції інституційного та правового підходу В. Гусєв визначає публічно-приватне партнерство як організаційне об'єднання органів, організацій, установ публічної влади на національному, галузевому, регіональному рівні з іншими суб'єктами публічного

права (публічні партнери) і суб'єктами приватного підприємництва (приватні партнери), відносини між якими закріплені як на інституціональній, так і на договірній основі [5].

Системний підхід, який також використовується при визначенні дефініції публічно-приватне партнерство розглядається як система відносин та система інститутів, що передбачає спільну діяльність суб'єктів ринкових відносин. Так, Б. Вінницький [6] зазначає, що публічно-приватне партнерство – це система відносин між органами публічної влади (управління) та приватну організацію, в яких приватній організації надається більша роль у плануванні, фінансуванні, та реалізації певної послуги для населення, аніж при використанні традиційних процедур співпраці (наприклад, тендеру), і менше, аніж при використанні механізму приватизації. При цьому захист державних і комунальних інтересів гарантується через інституційні основи, положення нормативних актів та укладених договорів.

Доцільність використання проєктного підходу підтверджується визначеннями вчених, які пропонують розглядати публічно-приватне партнерство в якості конкретних проєктів, що реалізуються спільно з державними органами і приватними компаніями на об'єктах державної та муніципальної власності [7]. Виділяючи проєктний характер публічно-приватного партнерства А. Власова [8, с. 6] характеризує його як довгострокове, регульоване договором співпрацю між державою і приватним сектором з метою виконання завдань, що традиційно відносяться до компетенції держави, яке охоплює весь життєвий цикл відповідного проєкту.

Врахування інноваційного підходу пояснюється тим, що застосування моделі публічно-приватного партнерства є ефективним інструментом реалізації інвестиційних та інноваційних проєктів, що спрямовані на соціально-економічний та інноваційний розвиток країни. С. Сімак [9, с. 24] додає, що саме на основі публічно-приватного партнерства може бути проведена модернізація економіки і її перехід на інноваційний розвиток. Зауважимо, що всі підходи мають взаємозв'язок і повинні розглядатися в дослідженні розвитку публічно-приватного партнерства комплексно.

Значну увагу питанням партнерства влади і підприємництва приділено у програмному документі Президента України «Стратегія сталого розвитку «Україна 2020» [10], згідно якому головною передумовою її реалізації є суспільний договір між владою, бізнесом та громадянським суспільством, де кожна сторона має свою зону відповідальності.

Б. Данилишин, визначаючи публічно-приватне партнерство системою відносин між органом публічної влади (управління) та приватною організацією, акцентує увагу на більшу роль приватного партнера у плануванні, фінансуванні та реалізації певної послуги для населення [11].

А. Білицька [12] акцентує увагу, що будучи інвестиційною діяльністю публічно-приватне партнерство, є підприємницькою діяльністю. Автор додає, таке партнерство повинно бути взаємовигідним співробітництвом органів публічної влади і суб'єктів приватного підприємництва, яке засноване на

збалансованості публічних і приватних інтересів В свою чергу, С. Сімак [9] додає, що це саме та діяльність, яка спрямована не тільки на систематичне отримання прибутку, а й на досягнення соціально-корисного ефекту.

З метою реалізації суспільно (соціально) значущих проєктів і програм, які направлені на отримання економічного та соціального ефекту, а також створення суспільної підприємницької інфраструктури можна стверджувати про значущість та доцільність розвитку публічно-приватного партнерства як ефективного інструмента соціального підприємництва. Різноманіття підходів до його визначення обумовлює необхідність узагальнення з виділенням його ключових характеристик (табл.1)

Таблиця 1

**Структурний аналіз дефініції «соціальне партнерство»
(фрагмент)**

Автор	Ключові компоненти									
	венчурне підприємство, створене з соціальною метою	новаторська /інноваційна діяльність	процес, що включає комбінацію ресурсів	каталізатор соціальних перетворень	бізнес-можливості	взаємодія осіб задля створення соціальних цінностей	процес інновацій, адаптації та навчання	інноваційна модель	підприємницька діяльність, спрямована на позитивні інноваційні зміни	інноваційна ініціатива
С. Алворд				+						
К. Альтер	+									
Д. Борніштейн		+								
З. Галушка		+								+
Г. Діс			+		+	+	+			
Л. Долуда									+	
Б. Дрейтон		+								
Дж. Емерсон	+									
Дж. Майр			+							
М. Наумова					+	+				
О. Сотула								+		
Т. Шаповалова		+								
М. Юнус		+								+

Узагальнено на основі [13;14;15;16;17;18;19;20;21;22;23;24]

Враховуючи поліаспектність визначень дефініції «соціальне підприємництво», всі визначення можна об'єднати в три підходи. Перший підхід стосується некомерційних організацій, задачею яких є пошук альтернативної стратегії ресурсного забезпечення, виходом якого є розвиток публічно-приватного партнерства в соціальному підприємстві. Часто соціальне підприємництво ототожнюють з благодійною діяльністю. Дійсно, воно має певні елементи благодійності, але все ж таки діяльність соціального підприємництва

балансує на перетині благодійництва та традиційного бізнесу. Ця діяльність вирішує соціальні проблеми, популяризує благодійність і філантропію, надає бізнесу людське обличчя [24, с. 8]. Але, на наш погляд, будучи неприбутковою організацією, соціальне підприємництво є залежною від грантів, благодійних внесків від стейкхолдерів та інших публічних структур, а це не є ефективною діяльністю з позиції довгострокових та результативних відносин, навіть незважаючи на її соціальну направленість. Доцільність використання такого типу соціального підприємництва може бути при випадках термінової медичної допомоги, при екологічних катастрофах.

Інший підхід стосується комерційних організацій, де соціальне підприємництво розглядається як особлива форма соціальної відповідальності. Обираючи стратегію міжсекторної взаємодії та корпоративного громадянства та визначаючи соціальне підприємництво прибутковим венчурним підприємством, К. Альтер, [14] Д. Емерсон [20] зазначають, що така форма організації розширяє економічні можливості незаможних верств населення, одночасно орієнтоване на отримання прибутку, створене з соціальною метою - пом'якшення / скорочення соціальної проблеми або усунення «провалів» ринку, що функціонує на основі фінансової дисципліни, інновацій та порядку ведення справ, прийнятого в приватному секторі Третій підхід визначення дефініції «соціальне підприємництво», стосується безпосередньо партнерства між публічним і приватним секторами, де виступаючи каталізатором соціальних змін соціальні підприємці є мобілізатором соціальних суб'єктів щодо втілення спільних цілей, здійснюючи роль публічного партнера. Виділений підхід є доказом доцільності розвитку публічно-приватного партнерства у соціальному підприємстві.

Узагальнені наукові підходи до визначення «публічно-приватне партнерство» та «соціальне підприємництво» дозволили запропонувати змістовне наповнення понятійного апарату розвитку публічно-приватного партнерства в соціальному підприємстві, який визначає процес інноваційного розвитку підприємницької діяльності, містить систему відносин публічних та приватних партнерів, включає комбінацію ресурсів, діяльність яких спрямована на створення соціальної, екологічної та економічної цінності.

Ф. Сантос зазначає, що основна відмінність між соціальним і комерційним підприємництвом полягає в тому, що соціальне підприємництво робить акцент на переважаючим створенні цінності, в той час як комерційне підприємництво фокусується на присвоєнні цінності. Автор додає, що створення цінностей від будь-якої діяльності відбувається, коли корисність членів суспільства збільшується після використання ресурсів, що застосовуються в даній діяльності [26].

В Україні публічно-приватне партнерство в соціальній сфері ще не набуло певного розмаху порівняно з іншими розвиненими країнами, на сьогодні не має нормативно-правового забезпечення щодо соціального підприємництва. Відповідно до Проекту Закону України «Про соціальні підприємства» [27] від 23.04.2015, підготовлений народним депутатом О. Фельдманом, разом зі змінами до Закону України «Про соціальні послуги» (ст.12), Земельний кодекс України (ст. 134), Закон України «Про державні цільові програми» (ст.11), Закон України «Про

оренду державного і комунального майна» (ст. 9), Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» (ст. 17) відкликано від 29.08.2019 року.

Таким чином, на сьогодні соціальне підприємництво фінансується за підтримки вітчизняних фондів, а саме українського фонду підтримки підприємництва, Сокальської агенції регіонального розвитку, благодійного фонду «Благовіст», благодійного підприємства «Перлина Буковини», благодійної організації «Центр допомоги дітям-інвалідам», Українського фонду підтримки підприємництва та інші та за підтримки міжнародних фондів, а саме міжнародного фонду «Відродження», фонду Східна Європа, Британської Ради, Ерсте Банку та за сприяння Erste Stiftung сприяють популяризації в нашій країні соціального підприємництва. В рамках проекту «Сприяння соціальному підприємництву» [28] створюються спеціальні центри, що надають соціальним підприємствам комплексну підтримку у започаткуванні та розвитку їхньої діяльності, проводять тренінги та навчання соціальних підприємців, здійснюють просвітницьку роботу.

Висновок. В розвинених країнах важливу роль у розвитку соціального підприємництва відіграє публічний сектор, який створює необхідні умови приватному сектору для вирішення гострих соціальних проблем, особливо в тих сферах, де учасники приватного сектору відрізняються новаторським підходом до погляду на вирішення соціальних та екологічних проблем. В умовах, коли публічні структури не здатні належним чином реалізовувати свою соціальну функцію через низку проблем таких, як брак фінансових, людських, технологічних та інших ресурсів, виходом є партнерство публічного з приватним сектором, яке має існувати на певних договірних відносинах. У світовій практиці соціальне підприємництво почало активно розвиватися та поширюватися з середини ХХ ст. Передумовою такої популярності стало прискорення процесів економічної та науково-технологічної глобалізації, загострення соціальних та екологічних проблем. Все це спонукало суб'єктів господарювання до пошуку новаторських ідей, переходу до інноваційних методів ведення бізнесу.

В Україні в останні роки соціальне підприємництво за ініціативою підприємців почало динамічно розвиватися, що є показником готовності суспільства до змін, до приймання ризиків, відповідальності та використання нових можливостей. Насьогодні соціальні підприємці – це досвідчені особи, які орієнтовані на інновації, на успіх та прибуток, на створення соціального та економічного блага, вони володіють такими характеристиками як ініціативність, винахідливість, креативність, стратегічне мислення, новаторство, завзятість, здатність планувати і обходитися малими ресурсами, відданість справі та місії

Література:

1. Сатановська М.А. Державно-приватне партнерство як об'єкт адміністративно-правового регулювання/ М.А. Сатановська // Jurnal uljuridique national : teorie şipractică, 2014.- N° 4 (8). – С. 65-71.
2. Єгоричева С. Б. Публічно-приватне партнерство в посткомуністичних країнах: монографія// С. Б. Єгоричева, М.І. Лахижа. – Київ: ІПК ДСЗУ, 2020. –304 с.
3. Солодовнік О.О Фінансово-економічна безпека публічно-приватного партнерства:

теорія методологія практика: монографія / О.О. Солодвник// Харків: Лідер, 2018. – 410с.

4. Oladeinde F. Public-Private Partnerships: USAID Education Division Workshop (Swaziland. September 28- October 4, 2003), - Swaziland, 2003

5. Гусев В. О. Публічно-приватне партнерство як механізм реалізації "Стратегії сталого розвитку "Україна 2020" [Електронний ресурс] / В. О. Гусев // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2015. - № 4. - С. 67-73. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2015_4_14.

6. Винницький Б. Досвід та перспективи впровадження державно-приватних партнерств в Україні та за кордоном / Б. Винницький, М. Лендвел, Б. Онишуктаін. – К.: КІС., 2008. – 146с., с.13

7. Клевцєвич Н. А. Державно-приватне партнерство як інструмент регіонального розвитку [Електронний ресурс] // Економіка і суспільство. – 2017. Випуск 9. С. 237– 241. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/5958>

8. Власова А.А. Реализация национальных проектов на основе моделей госу-дарственно-частного партнерства в России: Автореф. дис. ... канд. экон. наук. СПб., 2008. – 21с.

9. Сімак С.В. Інституційний розвиток публічно-приватного партнерства: теорія, методологія, механізми державного управління: Монографія/ С.В. Сімак// Київ: АМУ, 2016. – 392с.

10. Про Стратегію сталого розвитку «Україна-2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015 // Верховна Рада України: офіц. веб-портал. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

11. Данилишин Б. М. Аналіз регуляторного впливу при впровадженні Закону України «Про загальні засади розвитку державно-приватного партнерства в Україні» / Б. М. Данилишин// Департамент інвестиційної та інноваційної діяльності. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.me.gov.ua/control/uk/publish/article/system

12. Белицкая А. В. Правовое регулирование государственно-частного партнерства: монография/ А. Белицкая// М.: Статут, 2012. – 191 с.

13. Alvord S.H. Social entrepreneurship and societal transformation: An exploratory study / S.H. Alvord, L.D. Brown, C.W. Letts // The Journal of Applied Behavioral Science, 2004. – № 40. – P. 260–282.

14. Alter K. Social enterprise typology. Virtue Ventures LLC. 2007[Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://canvas.brown.edu/courses/1073328/files/61028038>

15. Bornstein D., Davis S. Social Entrepreneurship. What Everyone Needs to Know. Oxford University Press, 2010. 176 p.

16. Галушка З. І. Феномен соціального підприємництва: поняття та перспективи розвитку в Україні / З. І. Галушка // Вісник серія Економіка. – К. : ВПЦ «Київський національний університет», 2013. – №148– С. 17.

17. Dees J. G. Enterprising nonprofits // Harvard Business Review, 1998. Vol. 76. Issue 1. P. 55-66.

18. Долуда Л. Соціальне підприємництво. Бізнес-модель. Реєстрація. Оподаткування. / Долуда Л., Назарук В., Кірсанова Ю. – Київ, ТОВ «Агентство «Україна», 2017. – 92 с.

19. Drayton B. The citizen sector: becoming as entrepreneurial and competitive as business / B. Drayton. – California Management Review. 2002. №44 (3). . P.120-132

20. Emerson J. The blended value proposition: integrating social and financial returns // California Management Review. – 2003. Vol. 45. Issue 4. P. 35-51.

21. Mair J., Marth I. Social entrepreneurship research: A source of explanation, prediction, and delight // Journal of World Business, 2006. – № 41.

22. Наумова М. Сутність соціального підприємництва та його роль у соціально-економічному розвитку суспільства/М. Наумова//Соціальна політика. – Україна: Аспекти праці, 2014. – №4. – С.34–39

23. Сотула О. В. Соціальне підприємництво як інноваційна модель розвитку економіки / Сотула Е. О. // Ефективна економіка. – 2013. – №4.

24. Шаповалова Т. Соціальне підприємництво і фандрейзінг/Т. Шаповалова/ Навчальний посібник/МФСА – К.: 2016. – 186с. , с. 8

25. Юнус М. Создавая мир без бедности: социальный бизнес и будущее капитализма / М. Юнус, А. Жоли// М. : Альпина Паблишерз, 2009.
26. Santos F.M. A positive theory of social entrepreneurship // Journal of business ethics. 2012. T. 111. No. 3. P. 335-351.
27. Проект Закону про соціальні підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54903
28. Фонд Східна Європа [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://eef.org.ua/index.php?page=catalog&id=137&pid=1&prj&lang=ua>

References:

1. Satanovs'ka, M.A. (2014) Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak ob'yekt administratyvno-pravovoho rehulyuvannya [Public-private partnership as an object of administrative and legal regulation]. *Jurnal uljuridique national: teorie şipractică*, N° 4 (8), (pp. 65-71) [in Ukrainian].
2. Yehorycheva, S. B., & Lakhycha, M.I. (2020). Publichno-pryvatne partnerstvo v post komunistychnykh krayinakh: *monohrafiya* [Public-private partnership in post-communist countries: a monograph], Kyiv: IPK DSZU, 304 [in Ukrainian].
3. Solodovnik O.O. (2018) Finansovo-ekonomichna bezpeka publichno-pryvatnoho partnerstva: teoriya metodolohiya praktyka: monohrafiya [Financial and economic security of public-private partnership: theory, methodology, practice: monograph] Kharkiv: Lider, 410 p. [in Ukrainian].
4. Oladeinde, F. (2003) Public-Private Partnerships: *USAID Education Division Workshop Swaziland*. September 28- October 4, [in English].
5. Husyev, V. O. (2015) Publichno-pryvatne partnerstvo yak mekhanizm realizatsiyi "Stratehiyi staloho rozvytku "Ukrayina 2020" [Public-private partnership as a mechanism for implementing the "Sustainable Development Strategy" Ukraine 2020] *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoyi Rady Ukrayiny – Scientific Notes of the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine*, № 4, 67-73. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2015_4_14. [in Ukrainian].
6. Vynnyts'kyi, B. & Lend'el M., & Onyshuktain B. (2008) Dosvid ta perspektyvy vprovadzhennya derzhavno-pryvatnykh partnerstv v Ukrayini ta za kordonom [Experience and prospects of public-private partnerships in Ukraine and abroad] K.: K.I.S., 146 p. [in Ukrainian].
7. Klyevtsyevych, N. A. (2017) Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak instrument rehional'noho rozvytku [Public-private partnership as an instrument of regional development] *Ekonomika i suspil'stvo – Economy and Society*, Vypusk (Vols. 9), (pp. 237–241). Retrieved from <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/5958> [in Ukrainian].
8. Vlasova, A.A. (2008) Realyzatsyya natsyonal'nykh proektov na osnove modeley hosudarstvenno-chastnoho partnerstva v Rossyy [Implementation of national projects based on models of public-private partnership in Russia]. *Avtoref. dys. ... kand. ékon. nauk. – Candidate's thesis*, SPb., 2008. – 21s. [in Russian].
9. Simak, S.V. (2016) Instytutsiynyy rozvytok publichno-pryvatnoho partnerstva: teoriya, metodolohiya, mekhanizmy derzhavnoho upravlinnya. *Monohrafiya* [Institutional development of public-private partnership: theory, methodology, mechanisms of public administration. *Monograph*], Kyiv: AMU, 392 p. [in Ukrainian].
10. Pro Stratehiyu staloho rozvytku «Ukrayina-2020» (12.01.2015) [On the Strategy of Sustainable Development "Ukraine-2020"] *Ukaz Prezydenta, № 5/2015 – Decree of the President of Ukraine of 12.01.2015 № 5/2015, The Verkhovna Rada of Ukraine: ofits. web portal*. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> [in Ukrainian]
11. Danylyshyn, B. M. Analiz rehulyatornoho vplyvu pry vprovadzhenni Zakonu Ukrayiny «Pro zahal'ni zasady rozvytku derzhavno-pryvatnoho partnerstva v Ukrayini» [Analysis of regulatory influence in the implementation of the Law of Ukraine "On general principles of public-private partnership in Ukraine"] *Departament investytsiynoyi ta innovatsiynoyi diyal'nosti – Department of Investment and Innovation*. Retrieved from www.me.gov.ua/control/uk/publish/article/system [in Ukrainian].
12. Belytskaya, A. V. (2012) Pravovoe rehulyrovanye hosudarstvenno-chastnoho partnerstva: monohrafiya [Legal regulation of public-private partnership: a monograph] M.: Statut, 191 p. [in Russian].

13. Alvord, S.H. (2004) Social entrepreneurship and societal transformation: An exploratory study / S.H. Alvord, L.D. Brown, C.W. Letts // *The Journal of Applied Behavioral Science*, (Vols. 40).
14. Alter, K. (2007) Social enterprise typology. Virtue Ventures LLC. Retrieved from <https://canvas.brown.edu/courses/1073328/files/61028038> [in English].
15. Bornstein, D., Davis, S. (2010) Social Entrepreneurship. What Everyone Needs to Know. *Oxford University Press*, 176 p. [in English].
16. Halushka, Z. I. (2013) Fenomen sotsial'noho pidpryyemnytstva: ponyattya ta perspektyvy rozvytku v Ukrayini [The phenomenon of social entrepreneurship: concepts and prospects of development in Ukraine]. *Visnyk seriya Ekonomika – Bulletin of the series Economics*. – K. : VPTS «Kyyivs'kyi natsional'nyy universytet», (Vols. 148), 17 p. [in Ukrainian].
17. Dees, J. G. (1998) Enterprising nonprofits // *Harvard Business Review*, (Vol. 76), Issue 1, (pp. 55-66). [in English].
18. Doluda, L. & Nazaruk V., & Kirsanova YU (2017) Sotsial'ne pidpryyemnytstvo. Biznes-model'. Reyestratsiya. Opodatkovannya [Social entrepreneurship. Business model. Registration. Taxation], Kyiv, TOV «Ahentstvo «Ukrayina», 92 p. [in Ukrainian].
19. Drayton, B. (2002) The citizen sector: becoming as entrepreneurial and competitive as business / B. Drayton. – *California Management Review*, №44 (3), 120-132 [in English].
20. Emerson, J. (2003) The blended value proposition: integrating social and financial returns // *California Management Review*, (Vol. 45) Issue 4, (pp. 35-51). [in English].
21. Mair, J., Marth I. (2006) Social entrepreneurship research: A source of explanation, prediction, and delight // *Journal of World Business*, № 41 [in English].
22. Naumova, M. (2014) Sutnist' sotsial'noho pidpryyemnytstva ta yoho rol' u sotsial'no-ekonomichnomu rozvytku suspil'stva [The essence of social entrepreneurship and its role in the socio-economic development of society], *Sotsial'na polityka.Ukrayina: Aspekty pratsi – Social Policy. Ukraine: Aspects of labor* (Vols. 4), (pp. 34–39) [in Ukrainian].
23. Sotula, O. V. (2013) Sotsial'ne pidpryyemnytstvo yak innovatsiyna model' rozvytku ekonomiky [Social entrepreneurship as an innovative model of economic development], *Efektivna ekonomika – Effective economy*, №4 [in Ukrainian].
24. Shapovalova, T. (2017) Sotsial'ne pidpryyemnytstvo i fandreyzinh [Social entrepreneurship and fundraising], *Navchal'nyy posibnyk – MFSA – Textbook / IFAS*, K., 186 p. [in Ukrainian].
25. Yunus, M. & Zholy, A. (2009) Sozdavaya myr bez bednosty: sotsyal'nyy byznes y budushchee kapytalyzma [Creating a world without poverty: social business and the future of capitalism], M. : *Al'pyna Pablysherz – Alpina Publishers* [in Russian].
26. Santos, F.M. (2012) A positive theory of social entrepreneurship // *Journal of business ethics*, (Vols. 111), No. 3, (pp. 335-351) [in English].
27. Proekt Zakonu «Pro sotsial'ni pidpryyemstva» [Draft Law on «Social Enterprises»] zakon.rada.gov.ua. Retrieved from http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54903 [in Ukrainian].
28. Fond «Skhidna Yevropa» [Eastern Europe Foundation] Retrieved from <http://eef.org.ua/index.php?page=catalog&id=137&pid=1&prj&lang=ua> [in Ukrainian].